

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини,

Міжнародна та європейська економічна інтеграція

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

17 вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, заступник директора ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 2 від 9 вересня 2024 року

В.о.завідувача кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Ігор МАТЮШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“28” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ)
ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини,

Міжнародна та європейська економічна інтеграція

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024/2025 н.р.

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, заступник декана з навчальної роботи факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “26” серпня 2024 року № 19

В.о. завідувача кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантими освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Ігор МАТЮШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) ПРАКТИКИ складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини;

освітні програми Міжнародні економічні відносини, Міжнародна та європейська економічна інтеграція

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців з вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

Переддипломна практика студентів (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, що проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними фахових компетентностей (знань, практичних умінь та навичок), набуття професійного досвіду та формування готовності до самостійної трудової діяльності, а також збирання матеріалів для виконання дипломної роботи.

1. Опис ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

1.1. Мета ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Мета практики – набуття студентами професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності..

1.2. Основні завдання ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства..

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Зокрема:

✓ закріплення базових професійних знань, умінь і навиків за фахом «Міжнародні економічні відносини» за допомогою виконання, окремих професійних функцій фахівця з зовнішньоекономічної діяльності конкретної організації, підприємства або їх функціональних підрозділів; роботи в органах і установах Міністерства закордонних справ, апараті Верховної ради України, у державних структурах та установах (держадміністрації, міжнародні відділи відповідних міністерств тощо) та у приватних структурах, які проводять діяльність у галузі міжнародних економічних відносин (міжнародні відділи фірм, експертних груп тощо) та в міжнародних консультативних організаціях економічного профілю;

✓ використання отриманих в результаті навчання за фахом «міжнародні економічні відносини» знань в ході переддипломної практики в межах організаційної структури (бази переддипломної практики);

✓ розробка матеріалів з організації певного напрямку діяльності, в якому зацікавлена організація, що надає базу практики;

✓ детальне ознайомлення з діяльністю, наприклад, менеджера з зовнішньоекономічної діяльності безпосередньо на робочому місці, отримання додаткових навиків роботи в галузі проектування та організації зовнішньоекономічної діяльності, кадрового діловодства, використання інформаційних технологій, ефективності використання ресурсів, дослідження фінансових рис, вироблення ринкових стратегій та ін.;

- ✓ збір матеріалів щодо організаційно-правової форми організації, її структури і форм управління зовнішньоекономічної діяльності, організації діловодства, бухгалтерського обліку і аналізу типу ринків і конкуренції;
- ✓ збір фактичного та/або аналітичного матеріалу для підготовки і написання дипломної роботи.

1.3. Характеристика ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики:

Кількість кредитів: 5 Загальна кількість годин: 150

Обов'язковий модуль. Семестр: 2 Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативнорозпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. Зміст та організація проведення ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

На початку практики студенти повинні пройти інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів. На студентів, які проходять практику на підприємстві, поширюється законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Студенти, проходячи практику, зобов'язані: - до початку практики пройти інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки; - до початку практики одержати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників; - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку; - нести відповідальність за виконану роботу; - своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри.

Залежно від бази практики студент під час проходження переддипломної практики:

- вивчає законодавчі і нормативно-правові документи, що встановлюють правовий статус та регламентують діяльність підприємства/організації та її підрозділів;
- вивчає організаційно-функціональну структуру підприємства/організації;
- знайомиться з системами забезпечення управлінської роботи на підприємстві (інформаційною, аналітичною, організаційно-методичною, інформаційно-технічною);
- знайомиться з товарами та послугами (їх характеристиками), що виробляє/експортує/імпортує/надає база практики;
- вивчає конкурентне оточення підприємства/організації;
- вивчає всі форми зовнішньоекономічної діяльності підприємства/організації;
- вивчає організацію проведення зовнішньоекономічних операцій;
- аналізує ефективність зовнішньоторговельних операцій або інших форм міжнародної економічної діяльності;
- аналізує ефективність роботи відділу зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- виявляє неефективні бізнес-процеси на підприємстві та з'ясовує можливості їх реінжинірингу, надає відповідні рекомендації;
- знайомиться з системою проведення ділового листування та організації зустрічей з іноземними контрагентами/партнерами;
- приймає участь в підготовці та організації комунікативних заходів;
- залучається до перекладацької діяльності підприємства/організації;
- залучається до організації та проведення ділових зустрічей, нарад;
- залучається до ведення ділового листування, систематизація документації структурного підрозділу тощо;
- збирає фактичні та/або аналітичні матеріали для підготовки і написання дипломної роботи.

Для організації та проходження практики студентами заочної форми навчання використовуються ресурси системи дистанційного навчання університету.

3. Вимоги до баз ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності «Міжнародні економічні відносини»;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів. До керівництва практикою студентів від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;
- надання студентам на час практики робочих місць;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

4. Вимоги до звіту про ПЕРЕДДИПЛОМНУ (науково-виробничу) практику

В процесі проходження практики студент веде Щоденник практики, в якому щодня зазначає свою діяльність. Після закінчення практики заповнений щоденник разом із звітом у встановлений термін подається на кафедру керівнику практики, який переглядає його та складає відгук. У разі відсутності щоденника переддипломна практика не оцінюється (**виключення** – для студентів заочної форми навчання, які проходять практику на випусковій кафедрі).

Загальна форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосереднім керівником від бази практики.

Звіт має містити: відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Детальні вимоги для підготовки та захисту звітної документації наведені у навчально-методичних працях:

1. Григорова-Беренда Л.І. **Переддипломна практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2024. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1656>

2. **Переддипломна (науково-виробнича) практика:** програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 32 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17812>.

3. **Переддипломна (науково-виробнича) практика :** програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О.А. Довгаль, С. А. Касьян. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ

імені В. Н. Каразіна, 2021. – 16 с. Режим доступу:
<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16928>

5. Підведення підсумків ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Після завершення терміну практики студенти звітують про виконання програми та завдань. Форма звітності студента за практику - це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

Звіт разом з іншими документами (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та завдань, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями кафедри міжнародних економічних відносин.

Звіт захищається студентом на звітній конференції у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: факультетський керівник практики, керівники від кафедри, керівники від бази практики (у разі можливості) та інші науково-педагогічні працівники кафедри.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених цією програмою практики.

Студента, який не виконав програму практики, відраховують з Університету.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданні вченої ради факультету.

За результатами практики факультетський керівник практики надає звіт завідувачу виробничої практики Навчального центру практичної підготовки і працевлаштування Управління якості освіти у строк, установлений наказом проректора з науково-педагогічної роботи.

6. Критерії оцінювання результатів ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Захист звіту з переддипломної практики студентів оцінюється за наступними критеріями:

90 – 100 балів (відмінне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків) — студент логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт та щоденник представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, звіт захистив без зауважень, характеристика від керівників практики відмінна, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

80 – 89 балів (виконання завдань практики вище середнього рівня та наявність позитивних відгуків) — студент аргументовано викладає матеріал; має практичні навички, звіт та щоденник представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце незначні похибки і зауваження, звіт захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівників практики позитивна.

70 – 79 балів (в цілому вірно виконання завдань практики з певною кількістю суттєвих недоліків) — студент звіт та щоденник представив з запізненням, в звіті розкрито більшість питань, завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на гідному рівні, характеристику одержав позитивну.

60 – 69 балів (непогано виконано завдання практики, але зі значною кількістю недоліків, відгуки на практику містять низку зауважень) — студент звіт та щоденник представив з запізненням, відповіді на запитання практичного характеру виявляють неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання завдань носить формальний характер, звіт і

щоденник оформлені недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, характеристика від керівників практики в цілому задовільна.

50 – 59 балів (виконання завдань практики задовольняє мінімальним критеріям, відгуки на практику містять значну кількість зауважень) — студент непереконливо відповідає, звіт та щоденник представив з запізненням, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано формально, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту невпевнений у відповідях, не має твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, характеристика від керівників практики задовільна.

1 – 49 балів (виконання практики не відповідає вимогам програми, відгуки від керівників на практику студента негативні) — студент не представив звіт та щоденник або представив звіт та щоденник з запізненням та не відповідає на питання щодо бази практики, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані, відгуки керівників про проходження практики негативні.

7. Методи контролю та схема нарахування балів

Під час оцінювання звіту з практики обов'язково враховується оцінка - характеристика керівника від бази практики (до 50 балів), вчасність представлення до захисту звітної документації, охайність її оформлення та повнота й правильність виконання завдань (до 40 балів), вміння презентувати та захистити свої практичні надбання (до 10 балів).

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту» – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.
4. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/12ez1eFH13MOWHPiHzGWkTbjRcBQYiYQJ?usp=sharing>
5. Григорова-Беренда Л.І. **Переддипломна практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2024. Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1656>
6. **Переддипломна (науково-виробнича) практика:** програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А.

Касьян. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 32 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/17812>.

7. **Переддипломна (науково-виробнича) практика** : програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О.А. Довгаль, С. А. Касьян. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 16 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16928>

9. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказу ректора за дистанційною формою навчання, а саме: практика проходить в імітаційній формі дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1656>) з використанням Zoom-конференцій.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам надається можливість захистити звіт в комісії на платформі Zoom та скласти залік з обов'язковим використанням платформи Moodle в дистанційному курсі «Переддипломна практика» (режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1656>), до якого надсилаються звітні документи з практики.